Месечни број 1 динар.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и празника. — Претплата је 300 дин. на годину, 150 дин. на пола године, 75 дин. на четврт год. и 1 месец 25 д.; за Америку 8 долара на годину. — Претплатити се може бар на један месец.

„Застава“ излази дневно у 6 часова ујутро.

ЗАСТАВА

ОРГАН РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Огласи плаћени у готовом.

Рукописи за лист шаљу се на уредништво „Заставе“, а новац за претплату и огласе на администрацију „Заставе“ Нови Сад, Ђуре Јакшића улица број 14. — Телефон број 110. — Рукописи се не враћају натраг.

Власник: Акциони Одбор Војвођ. Радикала.

Број 211. Нови Сад, у среду 16. септембра 1925. Година LVI.

Мађари и њихов заступник

Мађарска Република послала је у Женеву у Друштво Народа мађарског грофа Алберта Апоњија. Мађарска је учинила веома рђав избор, кад је овог грофа послала. Он може бити велик Мађар душом и телом и велик беседник, али он је уједно велик мађарски шовиниста и велик — гроф.

Како може гроф заступати републику и мањине, против којих се борио целога века свог!

Можда нисмо тачно рекли. Апоњи се у тадашњој Мађарској борио управо против већине, јер су тада Словаци, Срби, Румуни и остали Немађари чинили управо већину над Мађарима.

Али ипак, Мађари су тада на челу с Апоњијем све нас без Мађара сматрали мањинама и поступали с нама као мањинама, гонили нас и помађаривали.

Баш овај велики гроф стварао је страховите законе за помађаривање. Да је остао на власти још само тридесет година, чуда би починио. Ми видимо трагове његова рада нарочито код наших суграђана Немаца. Они и дан данас изговарају своја имена и презимена мађарски и с мађарским нагласком.

И тај гроф сме да изађе пред Друштво Народа, да данас брани оне мањине, које су по уговорима о миру потпале под нашу Краљевину, под Чехословачку и Румунију, и које је он лично највише нападао и намерно законом у руци хтео помађаривати.

Зато га Друштво Народа дочекује с неповерењем и гледа га као старог злотвора мањина, те не узима озбиљно оно што говори и не прихвата му његове предлоге. Једино му његов беседнички дар споља — упали.

Ни мање ни више, његов се говор овога пута сводио на потребу ревизије уговора. Хтео би Апоњи, да се Мађарској нешто врати. Ама тај рачун је чисто без бирташа, јер Друштво Народа не може се никад тако ниско срозати, да мађарске рачуне поткусурује главама Чехословака и Србохрвата.

Апоњијеве јеремијаде нису упалиле.

Наша делегација се јуче отворено противила Апоњијевим предлозима. Апоњи је тражио, да се жалбе од представника владе морају непосредно упутити Савету Друштва Народа а да се пре тога никако не расматрају. Према овом било би жалби небројено и много неоснованих, које обично пре свега долазе у кошар. Зато наша делегација није примила овај предлог.

Хтео би Апоњи, да мањине пошљу своје говорнике у Савет и да му развезу приговоре и одбрану, а то је одбијено, јер Савет није суд, који суди у име закона, него Савет расправља и решава савесно на основу свог највишег угледа, који ужива међу државама.

Крај свега свог великог знања, Апоњи се напослетку посекао. Хтео би, да се после неповољне „пресуде“, како он мисли, жалба подноси на више и највише суђење у Хаг. Ту су га већ поучили изасланици наше државе, да Друштво Народа има коначно да решава жалбе, њему упућене, и то у својој политичкој комисији, а не правној, и нема ником више да подноси на натпреглед.

Тако је Апоњи са својим предлозима и суштином свога говора претрпео кореблокрушеније у правом смислу ове речи.

Он је добио реч у последњој седници овога Друштва.

Одлазак министара на свечаности

— Пред потпуним затишјем — Седмогодишњица продора на солунском фронту — Из Министарства Просвете — Лекције „Политичког Гласника“ г. Свет. Прибићевићу — Из Женеве —

МЛ. БЕОГРАД, 18. септ. Политичка ситуација данашњим даном потпуно замире.

У подне су отпутовали за Јужну Србију министри гг. Максимовић, Стојадиновић и ђенерал Трифуновић. Тамо ће се придружити пратњи Ђ. В Краља, па ће по том преко Чакора и Андријевице на Цетиње,

Вечерас су отпутовали и радићевци министри сви осим дра Шуперине и држ подсекретара Најдорфера. Они иду такођер на Цетиње преко Загреба и Зеленике. Истим овим путем ће прекосутра гг. Марко Ђуричић, Миша Трифуновић и Марко Трифковић.

Београд ће тако остати готово сасвим без политичара.

Давидовић са Ристом Јоцићем иде у четвртак.

Остали посланици су ван Београда.

Према томе цела ова недеља једва ће што уопште престављати за ситуацију.

Јавност се бави више спољном ситуацијом, нарочито конференцијом Лиге Народа у Женеви.

*

У Саборној Цркви је данас на свечан начин у част седмогодишњице пробоја Солунског фронта одржан помен палим херојима.

У име владе је присуствовао помену г. Анта Радојчић; у име Краљево пук. г. Трифуновић, у име мин. војног ђенерал г. Калафатовић те преставници дипломатског кора и корпорација.

Патријарх Димитрије је у свом говору истакао заслуге палих хероја за наше Ослобођење.

*

Шеф кабинета мин. просвете допутовао је данас из Скопља и донео потписан указ, којим је постављен др. Бранко Гавела за директора драме у Београду, а г. Гоља за генералног секретара позоришта у Љубљани.

*

Како се у обавештеним круговима тврди, г. др Ернесто Чимић биће постављен за члана Стола Седморице у Загребу.

*

У министарству саобраћаја се ради пројект на подизању нове утоварне станице у Београду, која би се имала подићи на бари „Венеција“. Предлог ће бити поднесен одмах после свечаности на решење Министарском Савету.

*

Данашњи „Политички Гласник“ доноси у чланку „Закон за сам. демократе“ ову лекцију г. Прибићевићу: Г. Прибићевић игра опасну игру и може му се догодити, да у блиском времену сиђе са политичке позорнице. Својим оваким радом ће он присилити владу, да пређе преко ранијих његових националних заслуга и да примени баш на њ оне законе, за које се вођ сам. демократа толико одушевљавао....

Држава не може дозволити, да се — после срећно угушеног једног сепаратизма — слободно сеју клице другог, много опаснијег, сепаратизма. Наде г. Прибићевића у помоћ оног узаног круга људи у радикалној странци, могу му само донети још једно горко разочарање. Његове веве с тим људима могу само бити узрок, да се раздраженом шефу сам. демократа још краће потсеку крила“...

*

Велики жупан сплитске области г. Петровић био је ових дана у Београду. У министарству унутрашњих дела одржана је између г. Максимовића, Петровића и Бачинића конференција, на којој је дискутовано о путу Краљеву по Далмацији, о смени комесара и општинским изборима у сплитској области.

Данас после подне имали су дугу конференцију гг. М. Ђуричић, М. Трифковић и Миша Трифуновић, на којој је — како се тврди — говорено о раду Нар. Скупштине и о првим радовима владе после свечаности у Црној Гори.

*

У министарству финансија завршени су и последњи радови на буџету за 1926. годину. Буџет ће бити донешен у законом предвиђеном времену.

*

Пред продужењем преговора о конкордату између Ватикана и наше државе, интересантно је, да се проносе вести, да ће Ватикан тражити, да се сомборски клостер као католичка верска установа, преда католичкој цркви. Ова вест потиче из Рима.

*

Из Женеве саопштавају, да је јуче пре подне у пленарној Скупштини Лиге Народа говорио гроф Апоњи. Он се захвалио на помоћи за економску обнову Мађарске. Мисли, да би било најбоље, да се мањине могу обраћати право међународном суду.

Не види могућности, да се дође до споразума помоћу специјалних пактова. За то је скептичан и према женевском пакту.

Разоружање треба да буде опште.

После говора честитали су му неки страни великани. Али не на говору и ствари, коју је заступао, него на том, како добро изгледа у осамдесетој години!

Сасвим право и у реду!

Р. Н.

Политичке вести

Француски и шпањолски успеси у Мароку

Извештаји са мароканског бојишта потврђују, да су француске и шпанске трупе постигле знатне успехе. Под командом генерала Петена непријатељски фронт је на неколико места пробијен и Рифанци су се морали у целој линији повући. Абд-ел-Крим је покушао да пребаци веће контигенте своје војске на шпањолско крило, али су га Французи преухитрили и након огорчене борбе претрпеле су рифанске трупе велике губитке. Код Рифанаца се осећа општа замореност и малаксалост, но Абд-ел-Крим немилице тера своје трупе на бојиште.

Кинески покрет у Стражњој Индији

У неким местима Стражње Индије откривене су завере кинеских радника против странаца. Конци завере воде у Кантон, одакле су разаслати бољшевички агитатори са великим свотама новаца. Француска влада је наредила да се најенергичније стане на пут овом новом кинеском покрету у њеним колонијама. У енглеским круговима влада велика забринутост, да се не би овај покрет проширио и у Предњу Индију. Енглеска штампа тражи енергичне мере према бољшевичком покрету у Источној Азији.

Руски другови у Француској

Питање царистичких руских дугова у Француској опет се потеже. Совјетски представник у Паризу Красин отпутовао је у Москву и сврха његова пута је, да добије нове инструкције у коначном решавању питања царистичких дугова. Русија је пре рата и за време рата имала у Француској дугова око 440 милиона фунти стерлинга, што износи око 115 милијарди динара. Совјетска влада је вољна да преузме на себе 200 милиона фунти стерлинга, но као противуслугу тражи, да француски капитал у већој мери уђе у Русију и да прихвати и подигне руска индустријска и привредна подузећа. Бољшевици дакле, пошто су упропастили руски капитал сада хоће да Русију предаду на експлоатацију страном капиталу.

Наседање совјетских делегата на конгресу енглеских радника

Ових дана одржан је у Скербороу конгрес енглеске радничке странке. На томе конгресу се имало одлучити: да ли ће енглеско радништво остати на досадањем путу или ће прећи у бољшевичке струје. Совјетска влада послала је из Москве два своја нарочита делегата, који су имали задатак, да привуку на бољшевичку страну енглеско радништво. И заиста на конгресу је у почетку левичарска страна била врло агресивна, но ипак је напослетку превладала умерена десница. Бољшевички делегати из Москве нису дакле успели; шта више против њих се стално демонстрирало, шта више у хотелу и у ресторацији послуга им је отказала послуживање уз мотивацију: да руски другови треба сами себе да послужују, када се „боре“ за једнакост и брисање друштвених разлика.

Нови Сад, 14. септембра.

— **Ђиско као „критичар“ школских књига.** Професор грчког језика, прво је „писао“ Букваре, па онда Историје. Када су све школе подржављане, онда је одједаред почео да „пише“ и књиге на неначком па и мађарском језику, али те је књиге „писао“ тако брзо, да су ницале као печурке. Био је на власти, имао је силне помагаче — своје једномишљенике, па је све ишло као намазано. — Али, ну, нашла се нека два млађа учитеља из Београда, који исто тако знају брзо писати мађарске књиге, као и наш Ђиско, и још брже, и наш се Ђиско нашао у вапари, јер за Бога — кваре му „гешефт“. Мислио и на једно смислио. Одао се на критичара и то у мађарским листовима. И шта вели? Ни једна му књига не ваља, само што не каже: „моје су књиге боље“.

Ми упозоравамо наше учитеље, да им је дужност помагати своје младе другове и не давати ништа на нашег најновијег „критичара“.

Неки учитељи.

Репертоар Нар. Позоришта

Четвртак: „Јесењи маневар“ (важе повластице).

Петак: Балетско вече г-ђе Елизабете Кручај, бив. чл. Пештанске Опере и г. Аурела Милоша чл. Лабанове пластичне позорнице.

—

Састанак у Екс-ле-Бену

Женева, 10. септембра

Јучерашњи дан на скупштини Лиге Народа прошао је без икаквих великих, или, боље рећи, упадљивих догађаја. На јавној општој седници која је одржана око подне, говорило је неколико говорника, између осталих и лорд Роберт Сесил. Они су глорификовали успомену Брантинга и Вивијанија, који је умро ових дана и чије су велике заслуге за оснивање и формирање Лиге не могу заборавити.

Али ако у самој Скупштини и није још дошло ни до каквих великих догађаја, то се може забележити да их је било изван ње. Међу ове догађаје спада и састанак у Екс-ле-Бену, за који се сазнало тек јуче, а који се међутим одиграо још прексиноћ и о коме су се у току ноћи између 8. и 9. септембра прикупљале информације, које је штампа могла да објави тек јуче, односно тек данас.

У уторак. 8 о. м. по подне, нестало је из Женеве г. г. Пенлевеа, Бријана и Чемберлена. Отишавши аутомобилом, они су се вратили тек увече. Тада се сазнало да су били у Екс-ле-Бену, где су се састали са енглеским министром председником г. Балдуином. Исте вечери, г. Бријан је имао један састанак са госп. Нинчићем. Оба државника су конферисала око пола часа. Касније се сазнала тајна ових закључака; закључци су створени више нагађањем него према поузданим обавештењима, јер су она изостала.

Енглези о самоме састанку нису рекли ништа; Французи су (преко Агенције Авас) следећег јутра изјавили, да разговори у Екс-ле-Бену нису имали никакав конкретан предмет, него да су вођени у општим потезима. Један од најобавештенијих француских листова, у своме јутрошњем уводнику шта више каже, да је то била једна „визита из куртоазије“.

Овде влада опште уверење, да су премијери и министри спољних послова Француске и Енглеске разговарали у Екс-ле-Бену о Пакту Безбедности. На томе важном састанку, Енглеска и Француска су постигле сагласност у погледима какво ће држање заузети на овогодишњој Скупштини Лиге. Њихов споразум можда није дефинитиван, али је утврђен у главним линијама.

Сви су изгледи да до Гарантног Пакта неће доћи, него да ће се приступити образовању регионалних савеза, које Пакт Лиге и онако препоручује. Енглеска, Француска и Немачка склопиће један споравум, неку форму савеза, чија ће главна база бити узајамно гарантовање Status quo-а. Томе савезу ће приступити евентуално Чехословачка и Пољска, којих се Немачка веома тиче. Тако ће се, како се предпоставља, осигурати европски мир...

Гарантни Пакт, како је лане замишљен, требао је бити универзалан. Он је имао три поставке: 1° сваки гарантује свима и сви свакоме мир; 2° сви се обвезују да неће потезати мач пре но што не повере свој спор једној арбитражи, која би, у осталом, била облигатна; 3° сви би требали да редукују своје наоружање на минимум.

Великим силама не годи овакав пројекат. Најсигурније, оне се баш сматрају најнесигурнијима. Зато се напушта идеја о универзалном савезу свих народа и препоручује један низ савеза, регионалних, реалних и јаких баш зато, што се у њима лакше оцењују и лакше приводе у дело користи од мира и пацифистичке политике.

Данас је дакле реч о томе, да се пре свега нађе модус како би се и Немачка увела у Лигу Народа, да би се најзад и са њоме могло сарађивати на равној нози. Изван Лиге Народа, она има то преимућство да је никакве одлуке Лиге de jure много не обвезују, и ако је обвезују de facto. Општа је тежња међутим да се томе учини крај. Чак и сами Немци виде да ће, чим уђу у Лигу, имати повољнији положај; али то још не увиђају сви Немци.

Ово дана ће се Бријан и Чемберлен састати вероватно у Лозани са Стреземаном. На томе састанку ће се вођати о даљем односу Европе према Немачкој Ако Немачка буде била реална и ако буде била вољна да скрупулозно поштује уговоре о миру, она ће поново ући у међународну заједницу и поново заузети у њој, уз Француску и Енглеску, онај ранг, који јој дају степен њене цивилизације, њен географски положај и број њеног становништва. Не буде ли то ни овом приликом хтела, онда ће се бар знати да већи део света треба поново да се оружа и да се спрема на одбрану од опасности којој је легло у Средњој Европи и којој пружа повољно тло баш републиканска Немачка... Исто тако, у Лозани ће, несумњиво, бити учињен и крај аустријским маневрисањима са прикључењем Немачкој. Та Аустријина опасна игра може, према данашњем стању ствари, пре да доведе до плебисцита и до поделе њене територије, него до „аншлус“-а свег њеног земљишта Германији.

Павле Тервин

У одбрану наших Немаца од г. Крафта

(Свршетак).

Господин Крафт из Срема и Беча постаје апостол Бачке и Баната које је покрајине дотле тек само из географије познавао. Ти, по г. Рајсу „извесни Немци“ имају заиста на души грех не само према држави, већ и према самим нашим Немцима. У место тога да оставише наше Немце на миру од сваке политичке вреве него да их прикупе и економски сачувају, они их поведоше у вртлог политичке борбе Немачког Националног Клуба. У томе одлучном моменту лежи тежиште трагикума наших Немаца а политичко незнање или марифетлук „извесних Немаца“ са г. Крафтом на челу.

Ти „извесни Немци“ никад нису могли већи грех учинити према својој браћи а нашим Немцима, него кад су им убризгали политичку инјекцију „Гросдајчланда“, јер им је тобож угрожена нација.

Једна нација никада се не може угрожити а још мање уништити. Томе смо најеклакантнији доказ ми Срби у бившој Двојној Монархији. То исто важи и за наше Немце и тога смо свесни и ми, а требали су бити уверени и „извесни Немци“. Требали су своју браћу а наше Немце оставити на миру, те би за ових последњих година мање имали и економске жртве. Неће наше Немце спасти што „извесни Немци“ „негују пријатељство између јевгре немачког народа у Рајху и младог и крепког српског народа“ — као што то вели г. Крафт, већ му је једини спас асимилација према државном јединству. Све дотле пак док „извесни Немци“ са г. Крафтом на чему мисле, да ће своју „националну и културну индивидуалност“ сачувати „културном и економском везом са осталим Немством у свету“ све дотле не само да ће ти „извесни Немци“ грешити према нашим Немцима, већ је и посве природно да ће се и од стране државне сматрати за апостоле Гросдајчланда. Јер ништа није природније, него да сваки своме злу код куће тражи лека. Имају ли наши Немци да их нешто тишти, оно им Београда и нека буду уверени да ће им се помоћи, јер им државни устав гарантује то. Међутим траже ли не само помоћи него ма и ослонац, путем „извесних Немаца“ од Рајха, нека знају да чине преступ и према уставу и према извршним државним прописима, а тада само краће извући могу. А у ту су грешку пали неки „извесни Немци“ и сад видећи своју грешку и према својој браћи и према држави преврћу очима ко невини јигањци да то не чине „као политички елеменат у државном смислу“, већ да је свака веза са Рајхом „чисто културна и економска“. Ох да наивне извине префриганих људи!..

Зар смеју „извесни Немци“ и помислити да смо ми весло сисали и да не познајемо и културу и економско стање наших Немаца?! — Толико се далеко не мојмо варати, јер се заиста не дамо варати.

Културни и економски развој наших Немаца је самосвојан, посве неодвисан од „Гросдајчланда“ а националан и социјалан политички живот пак све до стварања наше државе чак и анационалан. За национално политички развој једне нације није довољно само то да се у дому говори матерњим језиком, већ су зато потребне и карактеристичне културне и социјалне чињенице које чињенице наши Немци не имадоше у Мађарској. Ту им могућност загарантова тек наш садањи устав, те и видимо где се засноваше разни „Бундови“. Против тога нико ништа не би смео ни могао имати, али „извесни Немци“ уместо да те законом зајемчене установе наших Немаца развијају у духу и потреби овдашње своје заједнице, они их употребише „у неговању пријатељства између јевгре немачког народа у Рајху и младог и крепког српског народа“ — као што то сам г. Крафт признаје.

Знана је истина, да и сам менталитет наших Немаца није једнообразан. Разликују се они и физиолошки и језиком и духом па и погледом и у Бачкој и у Банату. Па зар ти „извесни Немци“ не имадоше довољна поља за рад на унификацији своје нације код куће, него што узеше убризгавање националне идеје „Гросдајчланда“ за које идеје знамо да „Доангују нах Остен“. Ето у томе опет наилазимо на очити смер „извесних Немаца“ и морамо да дадемо не само за право него и хвалу г. Рајсу.

Прибићевић и пок. Чокорило

Кад је пок. Чокорило у Сарајеву покренуо свој лист „Српску Зору“ и почео да раскопава старе ране, још свеже и незалечене, он није имао љућега непријатеља и прогонитеља од г. Прибићевића, његове Орјуне и његове штампе.

Ми смо спремни веровати, да је дружина г. Прибићевића својим бесомучним нападајима и шиканама скратила живот овом српском патриоти. На њега су инсценирани и физички нападаји, а сплитска или дубровачка (не сећамо се више, која!) Орјуна му је мачјом југословенском дерачом и нападом отровала радост, кад се оно био повратио у Отаџбину из Америке.

Због чега је то све чињено? Због тога, што је пок. Чокорило износио документе о прогонима и патњама Срба пречана у Босни и осталим српским крајевима за време рата и што је указивао на денунцијанте и аустријске агенте, који су директни кривци за те српске патње и невоље.

Па што се против тога онако огорчено бунио г. Прибићевић и његово друштво; што су се бунили они тако, да човека пре реда и у гроб отераше?

Г. Прибићевић се бунио за то, што је такав рад сматрао харангом Срба против Хрвата и сметњом за приближење Хрвата Србима, те је за то он први био пустио паролу, да се прошлост брише и заборави, а браћа Хрвати привију на груди. Он је ишао чак тако далеко, да је Чокорила учинио својом јаком агитацијом у моћној својој штампи смешним и презреним у нашој јавности, а у доказ како он заборавља на сву прошлост, брисао је име „српски“ из свога деловања, а и своју странку је крстио југословенска демократска странка. Његови југословени опет гонили су Чокорила, јер су страховали, да ће једног дана освануги у његову списку....

Но, што да спомињемо познате ствари!

Тако је било до скора.

Сада, међутим, г. Прибићевић, интегрални југословен, иде другим путем, истим оним путем, којим је газио пок. Чокорило.

У Книну, на свом збору, казао је г. Прибићевић од речи до речи ово:

„Колико сте ви жудили да се створи ова држава, како сте сањали о Београду и Србији? Аустрију сте, где год сте могли закинули, уштинули. Како вас је болило кад је прегажена Србија. Али ови данашњи Радићевци, они су клицали, бакљаде правили, заставе вјешали, ругали се мојој мученичкој Србији док се вами срце стезало. Они су желили да буде уништена Србија. А данас баш се њима повјерава власт у држави. Може ли онда бити сигурна држава за свој опстанак“. (Држава“).

У телеграму „Времену“, г. Прибићевић је назвао под својим потписом све (!) радићевце „денунцијантима“ и „аустријским шпијунима“.

А што их је раније бранио? Што је спречио објаву списка конфидената и денунцијаната?

У другом телеграму „Обзору“ и „Времену“ каже: „Можете извештавати како хоћете, али не можете убити истину, да су пречански Срби листом против споразума с онима, који су правили оргије кад је аустријска војска прегазила Србију“.

Молим вас, прелистајте часом сарајевску „Српску Зору“, па ћете наћи, да је овим тоном и овако исто писао и говорио покојни Чокорило!..

Ипак је Чокорило био умеренији, јер је нападао појединце, а овај напада целу странку, готово цео хрватски народ. А био је и поштенији, јер је тражио Велику Србију — без Хрвата, а Прибићевић би хтео да Хрвате — јаше!

Па што га онда убише Прибићевићеви југословени пре реда и без божје воље?!..

Ту мора човеку памет да стане, кад то чује и види.

А како нам после овога изгледа „државник“, који овако „напредује“ и „еволуира“ — као рак?

—ћа.

Марко Протић

Кроз Румунију

— Сећања са новинарскога пикета од 5—20 авг. о. г. —

— Свршетак —

После 5 и по сахати били смо примљени у Министарству Спољних Послова. Г. Дука је био одличан и пријатан домаћин. Свакоме је посветио пажње, колико је могао. Чак се због наших путничких тоалета одустало од церемонијала обичнога. Место жакета и тврде крагне, био је снисходећи и сам министар у обичном сакоу са меканом крагном.

Све за нашу љубав! Несумњиво нас у Букурешту радо имају. Министар се радовао што је Новинарска Антанта срећно завршила рад и посао!

Сутра дан смо били на ручку у нашем посланству. У врло лепом и естетски намештеном стану примио нас је наш г. посланик, који нас несумњиво достојно представља у Букурешту. Г. Чолак-Антић је велики пријатељ Румуна, сматра за националну потребу и нас и њих, да се подробније упознајемо, ради пријатељства заједничкога.

Он је виђена личност и на двору и у дипломатском кору. Његове су везе преко Мин. Иностраних Дела са Румунима врло срдачне.

А да брат г. министров, наш стари знанац, ђенерал г. Војин Чолак-Антић осваја пријатеље на јуриш, то се може већ појмити. Стари је он коњаник.

Срдачне односе са румунском штампом и са јавношћу има и наш новинарски друг г. Влаја Бошковић, који се међу савезницима врло добро осећа.

Одличан друг! Штета што вам није био уз раме целога пута!

Сломљени већ путем и тешким гостопримством одустали смо, да свратимо у Темишвар, у Банат, где је и наших и где их је требало на огњишту видети и посетити.

Попивши са нашим Флондом, Фр. Флондорми последњу чашицу пенушава вина ми смо по „фајеромту“ прешли из вагон-ресторана у вагон-ли.

У Жомбољу смо се нашли већ са нашим жељ. чиновницима.

Разабирали смо се. да ли су нам стигле фрај карте до куће, које су за нас тражене из Букурешта.

Нико ништа! Овде већ нисмо новинари! Обзиром на фрај карту, то смо само до наше границе. Од границе си — што хоћеш. Мени је лако. Ја се враћам старом чину — поповскоме.

Али ови други. Преговарај, телефонирај и умекшаше.

Каже ми после г. Светозар Матић, шеф суботичке дирекције. Ако сам и погрешио, лакше ми је изаћи на крај са једним министром, него са петнаест новинара!

Бога ми, добро их се чувати! Нарочито онога благоглаголивога — Винавера!

29. XIII. 1925.

Са југословенског V лекарског збора

Свршила се V-годишња скупштина југословенског лекарског друштва у Дубровнику, на којој се први пут манифестирала делимично словенска узајамност, зато може бити од великог значаја у будућности као први корак свесловенског зближења и духовног уједињења баш онако, како је заједнички састанак српско-бугарских лекара уочи балканског рата био предтеча српско-бугарског савеза за ослобођење балканских народа од Турака.

Идуће године треба да се на састанку у Београду оствари савез свију словенских лекара, први пут покаже свету потпуна словенска солидарност — и покретачи исте су српски лекари.

То би била политичка страна овога збора — која одговара позиву лекара, да зближава, а не раздваја.

А што се тиче стручног дела рада конгреса, теме су биле од опћенитог значаја за хигијенски напредак народа; овог пута су третирале питање дечјег и мајчиног моралног и физичког развића. Саслушане су с пажњом и на миру.

На сваком оваком збору свију лекарских југословенских друштава стална је песма: друштвена питања лекарског сталежа. У тој тачки показала се преосетљивост као и на свим зборовима других сталежа. Ни лекарски сталеж није потпуно задовољан са својим друштвеним положајем. Замерало се Мин. Народног Здравља, да се довољно не заузима за побољшање положаја лекарског сталежа и дошло до изражаја невадовољство са вођењем опћенито социјалне медицинске политике М. Н. Здравља. Циљало се нарочито на хигијенско одељење Министарства.

У одбрану његову устао је једино од Војвођана др. Продановић и побијао и опћенито нападање рада Министарства, и доказивао, да су преговори појединим законима и наредбама неоправдани. Напоменуо је уједно, да се и сам г. министар народног здравља др. Сл. Милетић представкама за побољшање положаја лекарског сталежа обратио на Мин. Финансија, захтевајући да се укине изнимно стање пензионисаних лекара, у ком га је финансијски закон поставио — али без успеха.

Резолуције донесене су у главном да се захтева већа пажња болницама од стране Министарства а специјално заводима за умоболне.

Код те тачке је од стране Војвођанских лекара др. П. Јовановић пледирао. да се код стварања новеле о лудницама, не сметне с ума принцип, да су ови заводи у првом реду за лечење — а не касерирање.

Од осталих других питања лекарско друштво за Војводину поднело значајну представку (од дра П. Јовановића израђена) за изједначење права руских лекара са домаћим, јер су први сада више привилегисани. Председник др. Момчило Ивковић силом своје дискреционалне власти није ју ставио на дневни ред, јер му се учинила стилизована мање обазриво, бојећи се, да се његова замисао свесловенског уједињења не помути. Увидев доцније, да је безразложно учинио погрешку, обећао друштву изаћи на сусрет и личном интервенцијом — као председник и руско-српског лекарског друштва — оживотворити циљ представке.

Лекара из Војводине било је на броју 22, већином са госпођама.

Дубровник, 12. IX. 1925.

Др. П.

ВЕСТИ

— **Дежурство у лекарнама града Новог Сада.** Од **9.** до **16.** укључиво лекарне Гросингер (Трг Ослобођења) и Машић (Темеринска ул.).

— **Племенит дар.** Гђа Емилија М. Поповић из Аде послала је на администрацију „Заставе“ 450 динара као свој прилог Пчелицама. Овај племенит дар биће предан по назначењу.

— **Парастос.** Друштво за Српско Народно Позориште у Новом Саду приређује данас у среду у 11 сати у св. успенском храму парастос оснивачима и свима покојним члановима позоришне дружине. После парастоса полаже се венац на гроб Стевана Стевановића првог драмског песника нашег.

— **Украо опанке.** Ђура Сиришки ратар из околине Новог Сада, дошао је код жене опанчара Вуковог да купи опанке. Како је он невгодно манипулирао, нестао је пар опанака, тако да је ствар дошла пред полицију, где је крађу Ђура признао, а опанке вратио власници. И тако поред истих опанака остаде бос.

— **Французи терају непоуздане странце.** У Паризу и у целој Француској намножило се много странаца, који су вољо проблематичне егзистенције. Нарочито је велик број бољшевичких агената и шпијуна. Француска влада донела је стога решење, да протера из државе све сумњиве странце и да пооштри надзор над доласком странаца.

— **Румунски наследник престола у Чехословачкој.** У понедељак је стигао у Чехословачку румунски наследник престола Карол. У Праг стиже румунски наследник престола у четвртак, где ће бити свечано дочекан и биће гост председника републике Масарика.

— **Престоница самоубица.** Мађарска влада издала је статистику по којој излази, да је у Будимпешти било случајева самоубиства 1920 г. 983 случаја, 1921. год. 941 случај, 1922. год. 883 случаја, 1923 године 936 случајева, 1924. год. 1060 случајева, а за првих шест месеци ове године 967. Према томе за последњих пет и по година одузело је себи живот у Пешти свега 5050 особа.

— **Кретање новосадског становништва.** У току прошле седмице од 7-ог до 13 ог о. м. било је овакво кретање новосадског становништва: родило се 22 деце и то 9 мушкараца и 13 женских; венчало се 7 брачних парова; умрло 21 особа и то 12 мушких и 9 женских.

— **Немачка пред штрајком жељезничара.** Жељезничарски радници и чиновници у Немачкој опет стоје пред општим штрајком. Пошто им је влада одбила да повиси плату, то је постављен ултиматум и пала одлука, да се ступи у штрајк ако им се жеље не испуне. Немачка влада намерава да обави саобраћај аутомобилима, ако избије тај штрајк.

— **Нов никлени новац.** На Сушак је стигла већа пошиљка новог никленог новца од 1 и пола динара. Чим тај новац прими министарство финансија, оно ће га разаслати по целој држави, те се можемо надати да ћемо ускоро имати у оптицају нов никлени новац.

— **Нова управа.** Месна организација Поштанско-Телеграфско-Телефонских Службеника у Новом Саду, поводом упражњених места у управи због ранијих премештаја многих чланова, на своме одржаном збору 12. ов. м. а према својим статутима, извршила је избор нове управе и то: За Управни Одбор: председник г. Чеда Главички, подпредседник г. Драгутин Тонковић, секретар г. Сима Балеи, благајник г. Робер Ибишић, чланови г. г. Јосип Јуранић Јосип Векаш, Радован Нешковић, Јован Ковач, г-це Хермина Котлер и Ружа Краус. За Надзорни Одбор: председник г. Драгутин Шнур, чланови г. г. Јован Бубори и Габријел Дебевц. По закљученом збору одмах је заједничка седница управног и надзорног одбора донела одлуку: 1) Да се позову на упис у чланство и сви остали досад неуписани п. т. т. службеници; 2) да се одмах приступи сондирању терена и осталих услова за подизање Дома П. Т. Т. Службеника у Новом Саду; 3) да се на позив Управе Централног Савеза позову све месне организације из Области Новосадске Дирекције Пошта и Телеграфа да пошаљу у одређено време своје делегате на Обласну Скупштину у Новом Саду ради решења питања о подизању Санаторијума у Врњачкој Бањи.

БАЧКЕ ТОРЕЕ НА ВИШЕ И НА МАЊЕ
код **Лазара Лазаревића**
Нови Сад, Житни трг 20. број. 1265 32—32

* **Др. Станко Матановић** лекар, шеф хируршког оделења Државне Болнице, отпутовао је на 15 дана из Новог Сада. 1—3

— **Реконструкција турске флоте.** Турска влада је одлучила да потпуно реконструише турску флоту, будући да је невадовољна са досадањим радом енглеских инструктора. Прва понуда за реконструкцију ишла је француској влади но ова је понуду одбила с обзиром на Енглеску. Очекује се да ће сада Италија добити понуду за реконструкцију турске флоте.

— **Хоровођу** потребује Новосадско Графичко Певачко Друштво „Будућност“. — Јавити се укључиво до 17. септембра 1925. год. Јосипу Франку, штампарија „Уранија“.

— **Успех чехословачких војних авијатичара.** Ових дана постигли су чехословачки војни авијатичари опет леп успех. Четири авиона прелетила су пут од Прага преко Берлина у Копенхаген за једанаајест сати.

— **Пучинијев тестамент.** Око тестамента пролетос преминулог славног композитора Пучинија настао је спор. Пучини је наиме сво своје огромно имање које вреди до двадесет милиона лира оставио своме сину. Остала родбина како са Пучинијеве стране тако и са стране његове жене напала је тај тестамент и тражи себи један део.

— **Путовања енглеског наследника престола.** Принц од Велса, наследник енглеског престола пасиониран је путник и испитивач разних земаља. Млади принц је досада пропутовао силне земље, био је у северној Америци, у Африци, Индији, Аустралији, а пропутовао је и већи део Европе. Сада се принц од Велса налази на путу по јужној Америци.

— **Испитивање Гренланда.** Под вођством научника са универзитета у Кјевенхавену спрема се научна експедиција да проучи унутрашност Гренланда. Пре сто и педесет година била је последња велика научна експедиција на Гренланду и од тога доба само су мањи успеси на испитивању постигнути. Гренланд је велик преко 88 хиљада квадратних километара а становника има тек око 14 хиљада. Покривен је стално ледом и снегом. Данска влада ће обилно потпомоћи ову научну експедицију.

* **Вибирајте путну исправу** (пасош) **само по бироу „Путник“**, Краља Александра ул. 20. — Добићете тамо и возне карте за сва места наше државе и иностранства. 1655 1—1

Лужички Срби за коридор између наше Краљевине и Чехословачке

„Српске Новине“, главни орган Лужичких Срба, покрећу питање коридора између Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца и Чехословачке републике. Конференција мира у Паризу није се обазирала на овај оправдани захтев, али сада, кад се понавља агитација за удружење Аустрије са Немачком, треба да се и ово питање поновно ставља на дневни ред, а то у толико више, јер Словенци нису задовољни са својом северном границом. Сада је дужност државника Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, да покрену ово питање и траже да се испуни њихов оправдани захтев.

Метеоролошки извештај

Ваздухопловне Метеоролошке Станице у Петроварадину

од 15. септембра у 8 часова

Петроварадин (Н. Сад): облачно; температура 11° Ц.
Београд: облач. °/₀; темп. 15° Ц.
Загреб: киша; темп. 10° Ц.
Сарајево: киша; темп. 9° Ц.
Крагујевац: облачно; темп. 11° Ц.
Митровица: магла; темп. 11° Ц.
Ниш: облачно; темп. 14° Ц.

Опште стање времена

Средиште јакога притиска доста брзо напредује према истоку (Берлин 772 4 мм) имајући на јужном рубу узбочина (клинова) који са релимичним минимумом (Атина 760 мм) изазивају местимице јаке ветрове и држе облачност тако да је било кише и у нашој држави северно од линије Љубљана—Сарајево—Ниш. Топлота је већином порасла.

Прогноза за 16 септембар

У нашој држави ће се јаки притисак држати, ветрови ће бити слаби, све ће се више разведравати, те ће кише и на северозападном делу државе престати. Топлота ће даље расти.

Намештај на отплату продаје
„АТЛАС Д. Д.“ НОВИ САД,
Шумадијска улица бр. 10. (преко Рибњег трга). 1640 2—4

На знање

Овим изјављујемо, да смо Александра Ст. Винклер — пословођу и Лајоша Винклера — машинисту наше фабрике због грубе неисправности из службе одпустили и против њих казнену пријаву поднели, те тако за учињене куповине истих, како и за плаћања на руке именованих не одговарамо. 1867 1—1

Штовањем
Индустрија Угљене Киселине пређе „Магневит“, Нови Сад.

Само једанпут покушајте огласити у „Застави“ и уверићете се да њени огласи имају огроман успех. Сва обавештења дајемо потпуно бесплатно.

БЕРЗА

Новосадска продукта и фондовна берза.

Нови Сад, 15. септембра 1925.

Тенденција: мирна.

Нотирано је:

Пшеница бачка, IX. узанс к. д. 255·—.

Јечам: бачки, —·—.

Зоб: сремски 155·—.

Кукуруз бачки, к. д. 172·—. сремски к. д. 100·—, златни зубан к. д. 185·—.

Брашно: пшенично бачке № 0 400·— № 0g —·— № 2 —·— № 5 —·— № 6 —·— № 7 —·— № 8 за пицу —·—.

Пасуљ: бели, сремски к. д. 235.

ЗА УРЕДНИШТВО ОДГОВАРА
[illegible]

Спорт

— Недељни преглед —

Радништво и Спорт

Застарело сваћање узимало је, да је спорт само за имућније грађане. Можда је тако некада било, али данас више није. Први је енглески радник показао свету, како треба ценити спорт и колико је потребан баш радништву. Да не узимамо примера из Енглеске, јер је онде било мало наших људи, скренућемо пажњу на интересантну слику Солуна за време рата. Југоисточно од града према Микри била су огромна стоваришта и радионице савезничке армије. Само у аутомобилским и сличним радионицама узима се да је било око 10.000 радника. У њима радили су већином Енглези. Преко дана све је у околини знојило се од тешког рада. Одмах иза сваке радионице и сваког стоваришта нашло се зелено поље са белим головима. После 5 сати у лето, кад је посао престао, радништво се опрало и све до у ноћ виђали сте како енглески радници играју футбал. Обратно наши људи, који су у то време престали радити, или су се одмах завлачили у кантине или су се преоблачили, да оду у град и да проседе по кафаницама и по барским смрдљивим локалима.

Већ овај контраст најбоље каже, како треба радник, да схвати спорт. Напоран рад тражи здраво и отпорно тело. Није одмор за радника у бирцузу, нити у бару. Неће му тело бити освежено ужитком алкохола, дабоме да не, уживали га и одвише. Радник изашавши из радионице треба свежег зрака, треба сунца и даха природе, а то не ће наћи у задимљеним локалима и градској прашини, већ изван града.

И код нас почео је спорт захваћати радничке редове. Можемо рећи, да је то утешна појава. Искуство у другим земљама показује, да је радник спортиста озбиљнији, физички здравији, и што је најглавније солиднији. Па да не узимамо само радне дане, него недеље. Није ли боље, здравије и јефтиније за једног радника да проведе време (мислим слободно) на спортским игралиштима‘ него у гостионицама.

На жалост за раднички спорт није код нас било довољно разумевања. Уместо да га се подупирало и заштићавало, дешавало се да су се раднички клубови растуривали због опасности комунизма. Има комунизма и на другом месту, но нисмо чули да су се раднички клубови растеривали због опасности комунизма и у иностранству. Сигурно је: раднички клуб, који би увео политику у своје редове распао би се сам од себе. Можемо само да се веселимо напретку радничких клубова. Ми у Новом Саду имадемо два радничка т. ј. три клуба, и веселимо се, њиховим напретку, а показали су, да негују само спорт и да су врло, врло далеко од сваке политике. Око „Радничког“, „Напретка“ и „Хајдука“ (у коме су искључиво сами шегрти), окупило се доста омладинаца т. ј., радника, телесних радника, који су увидели велику потребу спорта и утицај спорта на организам.

И баш због задаће, што је има спорт за радништво, новосадски остали клубови мрко још гледају на развитак тих радничких клубова у Н. Саду. Али, не треба клонути, када сте пребродили, срећно, све запреке, које су вам неки завидљивци постављали. „Само напред, снажним телом, снажним духом ка победи“!

*

Пред јесењом сезоном. Пред почетак првенственим утакмицама. — форма наших клубова. — Шансе за овогодишње првенство.

На прагу смо првенствених утакмица. Још који дан и отпочеће „лов на бодове“. Шта ће нам донети јесења сезона? Хоће ли нам приредити каква изненађења? Какви су изгледи клубова за крајњи пласман у табели? Питања која ми постављају сваки дан извесни људи.

Форма наших клубова

Форма наших клубова је задовољавајућа. Могло се опазити да се моментално сви клубови I раз. налазе у повољној кондицији. У толико ће и борба о првенство бити интересантнија.

Н. А. К

ће у овогодишњем првенству изаћи са својим старим силама. Да би очували наслов првака провинције Б. Л. П., Н. А. К ће ове године морати издржати тешку борбу, тежу но прошле године.

О. С. К. Војводина

по причању треба да изађе са новим одличним људима из резерве, који су сада у одличној форми. Цео тим је, мада прерано, већ заузео став првака Новог Сада.

Раднички

са својим младим, брзим и пожртвованим играчима престављаће озбиљног такмаца нашим водећим клубовима. Моментално се налази у одличној форми, живо тренира и припрема се за првенствене утакмице.

Ј. Макаби

улази у борбу са умањеним шансама и врло младим и неискусним тимом. Али већ пет година Ј. Макаби има луду срећу у првенству. Видећемо ове сезоне.

Мачва (Шабац)

први пут улази у борбу за првенство са прворазредним клубовима. Додуше, ми још добро и не познајемо тај клуб, али није искључено да баш оно направи то изненађење.

*

за прво место на првенственој табели бориће се несумњиво два стара ривала Н. А. К и Војводина. Верујемо да ће Н. А. К задржати то место. — За трећe, четврто и пето имају да се боре: Раднички, Мачва, и Макаби.

Д. Бугарски.

РАЗНО

Исељеници у Сибирији

Према извештајима новина из Сибирије приспело је онде од јануара до јула о. г. 52.000 исељеника из европске Русије, од којих је само 7.000 отишло у Сибирију на основу плана совјетске исељеничке администрације а осталих 45.000 је то учинило из сопствене воље.

Смрт двају украјинских песника

Украјинска литература претрпела велики губитак смрћу лиричара и сатиричара Владимира Самојленка, и смрћу истакнутог песника и новинара Јосифа Маковеје, који је умро пре неколико дана у Залешчикама у Халичу.

Прва парна машина пронађена у Русији?

На заседању председништва организације металних раденика предат је веома занимљив извештај о томе, како је прва парна машина пронађена 1763. год. од сина простог војника Ивана Ивановића Ползунова. Модел и пројектат ове машине показан је Катарини II. а она је дозволила да Ползунов свој пројек преведе у дело. Ползунов је добио у ту сврху 400 рубаља, био је позван у Петроград, да даље студира и да сконструише своју машину у стварној валичини и пусти је у саобраћај. Машина би стварно и била сконструисана али је Ползунов умро од туберколозе и тако је ствар прешла у заборав.

Председништво металних раденика саслушало је овај веома занимљив извештај и наредило својим двема секцијама, секретаријату и инжињерској секцији, да ступе у везу са дотичним научним институцијама које би могле дати о целој овој ствари мишљење на основу материјала, које је деломично послужило споменутом извештају а делимично се свакако крије у старим царским архивима.

МАЛИ ОГЛАСИ

Једна реч 1 Д. Подвучене речи дупло

Продаја куће на лицитацији

У Недељу, 20 септ. о. г. продаваће се кућа Саве Поповића у Пирошкој ул. 68. бр. својевољном лицитацијом. У кући је гостиона са дозволом точења. Стан је велик од 2 собе, велика сала за игру, кујна предсобље, качара подрум итд. Уселити се може одмах. Цена је 100.000 дин. Плаћ је велики 5 кв. хвати. Купци могу видети кућу и сваки дан. 3—7 1846

Котлова (аранције) **бакрених.** Плехани **фуруна** за котлове највећи избор у казанџијској радњи Васе Малочића Нови Сад Кисачка 32. 1834 3—3

Graščinsko obskrbništvo, Boštanj ob Savi (Slovenija) има на продају 15 вагона смрекових штангла сувих, правих, здравих и огуљених; дугих 4—8 м, и 5—7 цм. на тањем крају, по дин 1.20 текући метар, франко вагон Севница. На складишту има надаље и буковог храстовог горивог дрвета (цепанице и облице) прима буковог угљена и смеркове хмељовке 6—10 м. 1830 1—3

Кућа

са добром гостионом на јако прометном друму продаје се из слободне руке. Поближи упитати код Светозара Радића „Ловачки Дом“ Футошки пут 132. 1852 1—1

Један 6—7 НР.

бензинмотор

са крупачом и тестером, продаје се због болести Деакова (Арпад) ул. 21 1869 1—1

2 посебне собе

правне или мебиливане у центру града, одмах за издати. Адреса код огласног завода „Шмолка“ Нови Сад Футошка 2. 1868 1—1

Продаја винских храстових буради, рабљене али у најбољем стању, чиста добро окована у величини од 400 до 1000 лит. Поближе код тврдке: Н. Мисочиновић, Нова Градишка. 1858 1—3

Зајамчени успех!

Болесни од гихта и реуматизма захтевају још данас покусне боце „Пејодина“ за трење, Дин. 30·— Е. Рајмер Инж. — Chemiker, Stuttgart Im Haselbusch 2, Немачка 1863 1—1

Част нам је известити наше ц. муштерије. да смо нашу радњу

Веза и ручног рада

из Шафарикове улице бр. 15 од 1. октобра у Футошку улицу бр. 7. (Бахрахова кућа) преместили. 1861 1—2

Оглас

Роба стечајне масе презадуженика Исидора Вајса из Кумана у вредности 57165 динара, надаље и дућански намештај у вредности од 500 динара ће се продавати на офертуалној лицитацији.

Рефлектанти су дужни своје затворене писмене понуде посебно за робу и намештај са одустаницом од 10% вредности дана 22. септембра 1925. г. до 6 сати после подне код подписаног стечајног стараоца предати.

Привремени поверилачки одбор ће дана 23. септембра 1925. у 11 сати пре подне решавати о понудама и придржава себи право по вољи бирати између понуда, евентуално и све понуде одбити.

Купац је дужан куповну цену и пристојбу у року од 24 сата стараоцу масе исплатити и након тога робу одмах преузети и дућански локал испразнити.

У противном случају купац губи своју одустаницу и роба се поново продаје на његову штету и трошак.

Одбор и стараоц нису одговорни за количину и каквоћу робе и купац је дужан исту на лицу места у фактичном стању примити.

Роба може се прегледати у Куманима.

Др. Алексије Бачмађем
стараоц стечајне масе

1864 1-1

Оглашујте у „ЗАСТАВИ“

Штампарија „Застава“ д. д. Нови Сад 1925. (1069).